

Tovčský ZPRAVODAJ

ČTVRTLETNÍK OBECNÍHO ÚŘADU

Zpravodaj vydává obec Tovč, č.p. 18, PSČ 78316, IČ: 00635626 Ev. č. MK ČR E 21473. Redakční zpracování: Marta Šubrtová (731 900 647, martasubrtova@seznam.cz). Do tohoto čísla přispěli: Marta Šubrtová, Miroslav Majer, Michal Šubrt. Došlé příspěvky jsou redakčně upraveny.

SPOLEČENSKÉ A KULTURNÍ DĚNÍ V OBCI

Pohádkový les

V sobotu 1. září se děti už pomalu chystaly do školy, a tak aby jejich skok z prázdnin do lavic nebyl tak bolestný, připravili jsme pro ně už sedmý ročník pohádkového lesa. A je jisté, že i tentokrát nad ním dohlížely jen ty dobré víly, protože ač meteorologové předpovídali celodenní dešť, první kapky se z oblohy snesly až v podvečer, kdy už kostýmy všech postavíček visely spořádaně ve skříní.

Hrdou tradicí našich pohádkových ochotníků je opakovat se jen minimálně, a tak i letos čekala na davy dětí plejáda nových protagonistů – třeba Ivánek a loupežníci z Mrazíka, Mach a Šebestová, princezna Jasněnka a létající švec, tři prasátka, nebo opičáci Hup a Hop, kteří tvořili protiváhu komerčně zatíženému Mickey Mouseovi, jemuž připadla role krátit chvíli návštěvníkům tísňícím se na startovišti. Právě výchozí bod ve Skalce se ukázal jako největší slabina celé jinak vydařené akce, a

to z toho důvodu, že její rostoucí obliba s sebou nese větší počet návštěvníků a delší čekací dobu před vstupem do lesa. Ačkoli bylo zázemí pro tento případ dobře zásobené občerstvením i možnostmi, jak si ukrátit dlouhou chvíli, i tak se našlo několik prchlivých rodičů, kterým čekání nebylo zrovna po chuti. Pokud toto byla jediná skvrna na celém odpoledni, pak ji definitivně smyla večerní bouřka, na kterou celý srpen netrpělivě čekali nejen zemědělci a zahrádkáři, ale i ti, co na dešť jindy žehrají. Povzbuzením do dalších ročníků je fakt, že do organizování tohoto zábavného odpoledne se zapojuje stále více rodičů i s dětmi, kteří navíc neváhají přicházet s novými náměty a nápady.

Turnaj v kuželkách

Neděle 19. srpna patřila k těm dnům, které byly typické pro celé letošní léto: horké a dusné s oblohou bez mráčku. Pro avizovaný turnaj v ruských kuželkách to však nebylo žádnou překážkou,

protože se uchýlil do stinného zákoutí kulturního domu, kam ostré sluneční paprsky pronikly jen ojediněle. Atmosféru tohoto spíše komorního mítinku podkreslovala dolanská country skupina Heřmánek a téměř jadranskou ležérnost ještě umocňovala vůně pečených makrel.

Klání se zúčastnilo dvanáct zaregistrovaných hráčů, z nichž si co do sbírání bodů nejlépe vedl ten nejstarší, pan Miroslav Pavlita. Kuželky jsou nicméně zábava, která dokáže uhranout především ty, kdo je vidí poprvé v životě, a tak se nebylo čemu divit, že se ona koule na provaze stále častěji objevovala v dětských rukách. Právě nadšené děti dodaly této spíše společenské než sportovní akci další rozměr, který, jak pevně věříme, v příštím roce naláká i další účastníky.

Dodejme, že kuželky měly v Tověři v minulosti velkou tradici, a to jak ty ruské (či přesněji závěsné), tak i ty klasické; vřdyť za tověřskou hospodou ještě dlouho po druhé světové válce stávala kuželna, kde se pravidelně scházeli hráči ze širokého okolí. A symbióza kuzelek s pohostinskou atmosférou je přesně tím, k čemu tato sešlost směřovala.

TOVĚŘSKÉ KOMUNÁLNÍ VOLBY

Hned v úvodu se sluší poděkovat všem, kteří se ve dnech 5. a 6. října rozhodli odevzdat svůj hlas ve volbě do našeho obecního zastupitelstva. Volební účast byla i letos vysoko nad průměrem: své zastupitele se rozhodlo podpořit 294 voličů ze 488, což představuje téměř 61 % (naproti tomu průměrná účast v 97 obcích Olomouckého okresu byla 45,25 %).

V letošním roce do voleb vstupovaly pouze tři volební strany, v nichž se neobjevil žádný politický kandidát. O hlasy voličů se ucházela sdružení nezávislých kandidátů Tověřáci (9 kandidátů), Naše vesnice – Náš domov (7) a Generace 21 (5). V konečném součtu získali Tověřáci 74,24 % (1 444 absolutních hlasů), Naše vesnice – Náš domov 20,67 % (402) a Generace 21 5,09 % (99). Z celkového počtu 7 zastupitelů

v samosprávě obce tak plných 6 mandátů připadlo sdružení Tověřáci (Miroslav Majer, Ing. Marta Šubrťová, Radovan Richter, Jitka Loyková, Milena Dosoudilová, Renáta Hilšerová) a 1 mandát sdružení Naše vesnice – Náš domov (Ing. Petr Maurer). Z výsledků voleb tedy vzešlo personálně téměř nezměněné zastupitelstvo jako v minulém období, pouze zástupce Hasičů Antonína Müllera vystřídal Renáta Hilšerová (Tověřáci).

Pro znovuzvolené zastupitele je Vámi vložena důvěra nejen potvrzením, že svou práci mohou vykonávat dál s větším sebevědomím, ale především je pro ně závazkem, aby tuto opakovanou důvěru nezklamali a své úkoly pro společnou věc plnili ještě svědomitěji.

Obecní bytový dům

Počátkem září byla ukončena přestavba balkónů na bytovém domě č. 171. Jak jsme již informovali v minulém zpravodaji, byly tyto balkóny ze smrkového dřeva v havarijním stavu a stavební úřad v Dolanech rozhodl o jejich demolici a přestavbě. Za základ nové konstrukce byly použity nosníky ze železa, na podlahy a zábradlí byly navrženy desky z kavkazského modřínu. Montáž balkónů provedli externí dodavatelé, část prací zajistila obec svépomocí. Po drobných úpravách bude podána žádost o kolaudaci. Náklady na rekonstrukci budou hrazeny z prostředků spolku nájemníků.

S uspokojením také konstatujeme, že po mnoha letech kompetenčních sporů mezi obcí a nájemníky, které vyplynuly z původních, nevhodně formulovaných smluv, došlo k oboustranné dohodě a přijetí nových právně závazných dokumentů, jmenovitě zástavní smlouvy, ručitelského prohlášení, uznání dluhu a dohody o narovnání mezi obcí, nájemníky a nově vzniklým spolkem „Bytovkáři“. Věříme, že podmínky dohodnuté v těchto dokumentech přispějí k urovnání vztahů mezi oběma stranami a budou zárukou korektního přístupu při dalších jednáních.

PŘIPRAVUJEME

- **Pátek 19. října** od 20:00 hodin – **Retrodiskotéka** pro všechny věkové kategorie.
- **Středa 24. října** od 16:00 do 18:30 hodin – **Den otevřených dveří v mateřské školce**. Přijďte se podívat, jak se po rekonstrukci proměnily prostory a zázemí našeho předškolního zařízení.
- **Čtvrtek 25. října** od 17:00 hodin – **Halloween**. Tradiční podzimní průvod do Skalky pořádaný místní školkou.
- **Pátek 26. října** od 17:00 hodin – **Vysazování stromu naděje**. Vzpomínková akce ke 100. výročí vysazení obecní lípy svobody.
- **Neděle 11. listopadu** od 17:00 hodin – divadelní představení **Adéla už je po večeři**. Naivní komedii s podtitulkem *Poslední případ Nicka Cartera* uvádí ochotnický soubor PoTěš z Jívové.
- **Pátek 30. listopadu** – **Rozsvěcení vánočního stromu** od 17:00 hodin u hasičárny; pravidelné zahájení adventní doby s doprovodným hudebním programem, duchovním slovem, punčem a občerstvením.
- **Neděle 2. prosince** od 14:00 hodin – **Předvánoční posezení pro seniory**. Výzva pro účastníky: jako pokaždé bude součástí programu výstavka předmětů z vašich domácích fondů, tentokrát se zaměřením na nejstarší knihy a časopisy.

POZVÁNKY

Ochotnické divadlo
No PoTěš
uvádí
naivní komedii

Adéla už je po večeři

aneb Poslední případ Nicka Cartera

Tověř
Kulturní dům
11. 11. 2018 17:00
neděle

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

ŽIVOTNÍ JUBILEA

říjen:	Ladislav Marek	70 let
	Marie Lamraouiová	65 let
	Markéta Johanesová	75 let
listopad:	Zdeněk Héda	92 let
	Vladimír Kočí	70 let
	Alena Opletalová	65 let

Všem jubilantům blahopřejeme!

palivové dřevo z obecního lesa

V obecním lese je podle zprávy revírníka napadeno kůrovcem a označeno k těžbě dalších 210 stromů. Zájemci o tyto smrkové dřeviny se mohou hlásit na obecním úřadu nebo na telefonním čísle 725 490 430. Cena jednoho vzrostlého stromu se pohybuje od 300 Kč, těžba a odvoz vlastními silami. Nebude-li zájem ze strany občanů, nechá obec označené stromy vytěžit specializovanou firmou

spolek Generace 21 Vás zve na

RHYTHMIC DISCO

napříč všemi hudebními žánry
od 60. let po současnost!

kdy: 19. října od 20:00 hodin
dějiště: Kulturní dům v Tověři
vstupné 20 Kč

při vstupu v RETRO oblečení panák zdarma!

Kolaudace rekonstruované mateřské školy

Po dvou a půl měsících intenzivních stavebních prací nastal dlouho očekávaný okamžik, kdy jsme s posvěcením kolaudačního rozhodnutí s datem 5. září mohli ve zrekonstruovaných prostorách naší mateřské školky začít s finálním úklidem a stěhováním. V pondělí 10. září tak čekalo na naše děti opravdové překvapení – celé nové patro jen na hraní a k tomu nová místnost na polední spaní, jídelna a umývárna s toaletkami. Přínos ale pocítí i rodiče, neboť kapacita školky se díky rekonstrukci zvýšila ze současných 25 na 32 dětí.

Výstavba se neobešla bez komplikací, které se ale u budovy staré téměř 70 let a v minulosti několikrát renovované daly očekávat. Tyto okolnosti nakonec navýšily původní rozpočet, především kvůli dodatečné opravě nevyhovujícího původního stropu a instalace nového systému vytápění, další nemalé prostředky byly investovány i do nového vybavení všech prostor včetně kuchyně

a zázemí. Celková cena za rekonstrukci mateřské školky nakonec dosáhla částky 5 961 000 Kč s DPH, tedy o téměř půl milionu více, než předpokládal projekt. I přes toto negativum můžeme být na naši zbrusu novou školku pyšní: to ostatně budete moci sami posoudit dne 24. října, kdy budou prostory školky pro všechny zájemce zpřístupněny v rámci dne otevřených dveří (od 16:00 do 18:30 hodin). Sluší se na tomto místě také vyslovit dík a uznání bohuňovické firmě A-Z stavby, která i přes týdenní zpoždění odvedla vzornou práci a všechny realizační nástrahy i rozmary počasí nakonec zvládla s rutinou hodnou profesionála.

V současné době probíhá administrativní řízení ohledně vyúčtování dotace na tuto investiční akci z programu IROP prostřednictvím MAS Šternbersko, které náš projekt zařadilo do svých letošních dotačních priorit. Obci se tak vrátí 2 500 000 Kč za stavební práce a 350 000 Kč za vybavení.

OHLÉDNUTÍ

Jak si vedlo minulé zastupitelstvo v právě uplynulém čtyřletém období? Co ze svého programu splnilo, co nesplnilo a co udělalo navíc? Posuďte sami:

Co se podařilo:

- zrušení jeviště a zvětšení sálu (zřízení mobilního pódia)
- oprava Svaté trojice
- výstavba chodníku Tověř – Dolany,
- přebudování tenisového kurtu na víceúčelové hřiště,
- celoplošná kolaudace kanalizační sítě
- výměna topení a nové komíny v kulturním domě
- výstavba dešťové kanalizace v obytné části Za humny
- zpevnění lesní cesty v chatové oblasti nad Skalkou
- opravy místní komunikace Lípa – bytovky včetně veřejného osvětlení
- přestěhování obecního úřadu do přístupnějších prostor
- schválení nového územního plánu obce
- výměna balkónů na obecním bytovém domě
- rekonstrukce a nástavba mateřské školky

Co se nepodařilo:

- zrealizovat projekt revitalizace návsi
- rekonstruovat místní komunikaci v části Za humny
- rozšířit počet zájmových spolků a sdružení
- chodník a cyklostezka do Samotíšek

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

VÝCHODNÍ TANGENTA

Obec byla požádána o vyjádření k dokumentaci k územnímu řízení ve věci realizace východní tangenty I/46 (s jejímž budováním se má začít někdy v r. 2022). Tento projekt předpokládá, že tato tangenta protne silnici III/4432 ze Samotíšek do Chválkovic (svatokopecká alej) v poli nedaleko od chálkovického domova důchodců. Podle projektu bude ve stávajícím směru do Samotíšek zřízeno přemostění pouze pro chodce a cyklisty; doprava pro motorová vozidla včetně vozidel městské dopravy bude touto tangentou odříznuta a obslužnost pro ně bude zřízena formou objížďky, která bude přeložena až do stávající průmyslové zóny v Pavlovičkách.

S tímto řešením zastupitelstvo obce nesouhlasí a ztotožňuje se tak s vyjádřením ostatních dotčených obcí Samotíšky, Dolany a

Bystrovany. Zastupitelstvo ve své odpovědi současně upozorňuje na řešení otázky mýtného v inkriminovaném úseku olomoucké východní tangenty a upozorňuje, že místní uživatelé tohoto obchvatu by měly tuto novou komunikaci užívat bezplatně, jelikož jim prakticky nebude ponechána schůdná nezaplatněná varianta dojezdu do města Olomouce a Šternberka.

Upozorňuje též na případné nevhodné řešení situace v podobě mýtného jen pro vozidla nad 7,5 t na tomto obchvatu, protože jako objížďné trasy by řidiči nákladních vozidel opět zvolili obce v okolí, aby se vyvarovali přehuštěné dopravě na ulici Chválkovická, tak jako se to děje v současné době.

K ostatním řešením východní tangenty I/46 v předložené podobě projektu nemá zastupitelstvo obce výhrady.

petice za zachování silnice

Občanské sdružení ProOlomouc zorganizovalo v květnu letošního roku petici adresovanou radě města Olomouce s názvem *Zachovejme tradiční silnici na Svatý Kopeček*. Tato petice, pod níž se zatím podepsalo 119 továřských občanů, požaduje, aby byla ustavena pracovní skupina složená ze zástupců radnice, odborníků z pracovišť památkové péče a petičním výborem navržených zástupců veřejnosti. Od rady města žádá, aby pověřila tuto pracovní skupinu úkolem nalézt takové řešení, které by zachovalo 300 let existující propojení mezi Chválkovicemi, Svatým Kopečkem a dalšími obcemi i po výstavbě Východní tangenty.

I přes několikráté žádosti olomouckých zastupitelů, předsedů komisí městských částí i starostů dotčených obcí, aby se město Olomouc zasadilo o přemostění dálnice a nepřipustilo podobně komplikované dopravní řešení, jaké je známo ze silnice č. 448 směrem na Topolany, vedení radnice neusiluje o zachování přímé silnice. Odůvodňuje to tím, že podjezd by byl příliš drahý (až 0,5 mld) a že přemostění není možné z důvodu předpisu zamezujícímu financování dvou tras téže silnice. Organizátoři petice nicméně vybízejí radnici k tomu, aby prověřila, zda je varianta silničního mostu v souladu s územním plánem, a aby zpracovala studii mostu ve variantách, aby bylo možné záměr projednat s dotčenými orgány státní správy, především se státní památkovou péčí.

celotýdenní obsazenost sálu továřského kulturního domu

pondělí			16:00 – 17:00 DĚTSKÝ TANEČNÍ KROUŽEK	17:30 – 18:30 JÓGA	18:30 – 19:30 WORKOUT / STEP
úterý		14:00 – 16:00 STOLNÍ TENIS „DŮCHODCI“	16:00 – 19:00 TENIS, DĚTI	19:00 – 20:00 ZUMBA	
středa		16:00 – 19:00 TENIS, DĚTI	16:00 – 18:00 TENIS, DĚTI	18:00 – 19:30 KONDIČNÍ TRÉNINK	
Čtvrtek		13:00 – 17:00 TENIS, DĚTI	17:00 – 18:00 DĚTSKÝ TANEČNÍ KROUŽEK	18:30 – 19:30 DEEP WORK	
Pátek		13:00 – 16:30 TENIS, DĚTI	16:30 – 17:30 BADMINTON		19:00 – 21:00 TANEČNÍ LEKCE
Sobota	BEZ DLOUHODOBÝCH PRONÁJMŮ, INDIVIDUÁLNÍ VYUŽITÍ V REZERVAČNÍM SYSTÉMU, AKCE OBCE, RODINNÉ OSLAVY apod.				
Neděle					

TOVĚŘSKÁ LÍPA SVOBODY

Výročí vzniku Československé republiky, nejvýznamnější události našich novodobých národních dějin, připomíná v naší obci jedna přírodní památka, kolem které naprostá většina z nás projde, aniž by tušila, jak nerozlučně je spjata s životem a vzpomínkami posledních čtyř generací továřských obyvatel. Bývaly totiž doby, kdy právě toto prostranství s lípou uprostřed, některými pamětníky nazývané „náměstíčko“, bylo epicentrem kulturního i společenského dění v naší vsi – nejenže tudy celá staletí vedla rušná cesta z Dolan do Samotíšek, ale přímo naproti v domě č.p. 23 stávala hospoda u Zdařilů, kde byla i tančírna, divadelní jeviště a obchod s řeznictvím.

Právě tato skutečnost vedla před sto lety radu naší obce, aby si tento historický moment připomněla vysazením tzv. „lípy

svobody“ zrovna na tomto místě. (Jeho historickou podobu zachycuje obraz Františka Šnajdra níže.) Přestože o této paměťhodné události nemáme v naší obecní kronice žádné zprávy, z dobových materiálů si o ní můžeme učinit poměrně přesnou představu. Vysazování lip svobody nebo také lip republiky bývalo velmi rozšířenou připomínkovou slavností, která v lidech – do té doby těžce zkoušených světovou válkou a područím habsburské monarchie – měla posilovat národní hrdost, vděčnost za svobodu i souzáležitost s místem, kde žijí. Vysazování památných stromů bylo vždy spojené s bujarými krojovanými oslavami, jichž se účastnila řada čestných hostů, pronášely se proslovy, recitovaly se vlastenecké verše. Nicméně jedinou dochovanou zprávou o tomto slavnostním

aktu v naší obci je jméno osoby, která lípu svobody, dnes zřejmě třetí nejstarší strom v Tověři, v říjnu roku 1918 zasadila: byla jí tehdy dvacetiletá Marie Látalová. Z dalších ústně tradovaných vzpomínek také víme, že prostranství kolem lípy svobody bylo v období první republiky a těsně po druhé světové válce dějištěm každoroční slavnostní připomínky založení Československa a narození i úmrtí T. G. Masaryka, při níž se přednášely národovecké básně a dokonce přijížděl Sbor moravských učitelů, aby zapěl působivé skladby z Dvořákových Moravských dvojzpěvů. Nakonec si lidé zazpívali státní hymnu a rozešli se domů. U lípy se také řadil slavnostní krojový průvod, který se o hodech vydával ke kapličce na návsi. Někteří pamětníci si vybavují i památný krojový průvod, který odsud na 1. máje roku 1946 vyšel a dokráčel až na olomoucké horní náměstí, kde probíhaly velkolepé oslavy 1. výročí konce druhé světové války.

Avšak daleko víc než jako symbol národní identity rezonuje lípa svobody v paměti dříve narozených tověřských rodáků jako jeden ze středobodů jejich dětství, v jehož vlídném stínu se oddávali bezstarostným hrám, naslouchali vyprávění starších a prožívali první milostná vzplanutí. Takto na ni pamatují nejintenzivněji: když si dávali někde sraz, vždycky se řeklo „u lípy“. U lípy se také o každých velikonočních scházeli klapači, aby si pak rozdělili výdělek a v obchůdku u staré paní Pluskalové (který stával v místě dnešního parkoviště před hasičárnou) se zastavili pro hrst dobrůtek. Lavička pod lípou jen zřídka kdy zůstávala osiřelá a zvláště večer po práci měli lidé ve zvyku se u ní scházet „na sedánek“ a besedovat. Za tověřskými děvčaty k lípě

také chodívali chlapci ze Samotišek, kterým se říkávalo „metlaři“, protože Samotišky byly široko daleko známé vázáním metel. Není divu, že právě tady se zpečetil ne jeden manželský svazek... A některým se ze vzpomínek vynoří i dobrácká postavička vysloužilého legionáře Ferdinanda Kašpara, jenž prošel napříč celým Ruskem a údajně si sepisoval svou vlastní kroniku, která cestou z hostince vespává na trávníku pod lípou. A ten býval vždycky vzorně upraven, neboť se o něj starala paní Opichalová od Koutků, které se neřeklo jinak než „tetina“.

I my jsme se proto rozhodli oživit tuto tradici a ke stému výročí založení republiky bychom rádi vysadili nový památný strom na travnatém prostranství nad rybníkem, které je podle našeho mínění nejdůstojnějším místem, jež doposud zůstává v majetku obce. Na tuto vzpomínkovou akci, která se uskuteční v pátek 26. října v 17:00 hodin, vás srdečně zveme. Věříme, že i díky nově instalovaným pamětním kamenům, které poneseš tesařský nápis LÍPA SVOBODY 1918 a LÍPA NADĚJE 2018, budou tyto ušlechtilé stromy nadcházejícím generacím připomínat milníky naší národní historie i košatou náruč jejich rodné obce.

Dovětek: Tento článek by nevznikl bez přispění osobních vzpomínek mnoha tověřských rodáků, které jsme v souvislosti s tématem tohoto článku oslovili. Za poskytnutí střípků do této historické mozaiky bychom rádi poděkovali jmenovitě panu Janu Poláškově, Jaroslavě Švončinarové (Horákové), Miroslavě Kirsch (Hruškové), Miroslavě Hilšerové (Zapletalové), Miroslavu Zdařilovi, Ladislavu Slezákově, Janě Švarcové (Kučerové), Janě Krejčí (Fialové), Františku Látalovi, Ludmile Brožové (Dočkalové) a Janě Hazukové (Zdařilové).

Lípy jako pamětníci naší historie

Lípy republiky nebo též lípy svobody bývaly vysazovány na počest vzniku Československé republiky, později i samostatné České republiky jako živý památník národní svobody a jedinečný symbol české identity. Nejvíce výsadeb proběhlo v říjnu 1919 k prvnímu výročí vzniku ČSR, poté k jejímu 10. výročí v roce 1928 a rovněž k 50. výročí v roce 1968. Pro svůj kulturní význam jsou tyto dřeviny často zařazovány mezi významné stromy, některé z nich již byly vyhlášeny památnými stromy (dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny).

Lípa se považuje za český národní strom, který se objevuje na standartě prezidenta republiky, státní pečeti, vojenských uniformách i bankovkách. Oficiálním symbolem českého národa se údajně stala na popud významného obrozeneckého buditele Františka Ladislava Čelakovského při příležitosti všeslovanského sjezdu, který se konal roku 1848 v Praze a na němž se sešli delegáti ze všech porobených slovanských národů. Za národní symbol si tehdy Češi zvolili právě lípu v reakci na frankfurtský sněm, kde byl jako symbol velkoněmectví zvolen dub. Později si lípu za svůj národní strom zvolili ještě Slováci a Slovinci.

Ve slovanském prostředí byla lípa odnepaměti symbolem ochrany, vstřícnosti a přátelství, byla zasvěcena bohyni lásky. Naši předkové věřili, že lípy jsou obydleny dobrými a spravedlivými duchy, kteří dokážou odehnat zlé síly a zbavovat chmurných myšlenek, v bouři hledali pod její korunou útočiště ve víře, že do lípy blesk neuhodí. Lipové dřevo našlo uplatnění při výrobě nábytku, dřeváků, hudeb-

ních nástrojů, kolébek i rakví. Lípa je i v dnešní době naším nejoblíbenějším stromem a je často vysazována. Ze zhruba 40 druhů, které se vyskytují po celém mírném pásu severní polokoule, jsou na území České republiky původní jen dva: lípa velkolistá a lípa malolistá neboli srdčitá. Lípa se dožívá stáří až 1 000 let.

V publikaci Stromy svobody od Břetislava Jedličky-Brodského, kterou vydal Svaz spolků pro okrašlování a ochranu domoviny v roce 1919 a v níž se podrobně popisuje, jak takové stromy sázet, jaké proslovy předčítat a jaké básně recitovat, je možné dočíst se tato slova:

„Ale nade vše účinnějším památníkem počátku řízení československé republiky je strom. Je to živý, rostoucí a skutečný pamětník okamžiků našeho šťastného převratu, je živoucím – byť němým – svědkem naší obrody. Za okolností jen poněkud příznivých růsti a siliti bude v příštích dobách po celá staletí, každým jarem oživne zeleným svým šatem, zavoní sladkým a jeho košatá koruna se po letech rozestře nad střechami... Strom takový třeba však vsadit s příslušnou oslavou, aby i chvíle takového zasazení zůstala vryta do paměti naší a zvláště zase do paměti mládeže české. Vřele lze doporučit uspořádati k tomuto účelu stromovou slavnost... Mějte při tom v paměti, že účelem slavnosti je povzbuditi či probuditi lásku ke stromu a k přírodě vůbec a zdůrazniti, za jakých důležitých okolností se slavnost koná... Není ovšem vhodnějšího stromu než slovanská lípa, která již od nejstarších tradic dobře sluší české chalupě a je významným symbolem národním...“

TOVĚŘSKÁ RYCHTA

Po mnoha letech napjatého očekávání byla v naší obci opět zprovozněna restaurace, která nese na štítu jméno „Tověřská rychta“.

Jestli tu někdy v minulosti opravdu sídlil rychtář, je spíše sporné, jisté však je, že pohostinství patřilo k Tověři odjakživa. Mnozí rodáci mají ještě v živé paměti, že tu bývaly hostince dokonce dva: dnešní Rychta, jak dokládá dobová fotografie, se jmenovala „U Krčků“, ta druhá, naproti lípy svobody, zase „U Zdařilů“. A k tomu měli obyvatelé Tověře k dispozici dva obchody se smíšeným zbožím a řeznictví.

Co se historie týče, dohlédneme jen sto let nazpátek. Z kroniky i ústního svědectví víme, že po první světové válce vlastnili tento hostinec Himmerovi z Dolan, kteří jej pronajali již zmíněným Krčkům. Dalším provozovatelem se stali Janhubovi, kteří se v roce 1938 přistěhovali z Bělkovic. Ti zde nevedli jen hostinec, ale i trafikou a řeznictví. Na jejich salám nazývaný lidově „železnice“ se prý stávaly fronty. V 50. letech bylo toto hostinské zařízení zestátněno a převedeno pod spotřební družstvo Jednota. V tom období byl také z obytné části hostince zřízen „konzum“,

kteří jako obchod s potravinami funguje dodnes. Za socialismu se za výčepem vystřídalo několik vedoucích, vesměs místních žen: paní Janhubová, Fojtová, Kadlecová, Fialová a Švestková. Pod správou státu budova nicméně chátrala a po revoluci měla pověst již spíše nevalnou.

Když byl objekt v restituci vrácen původním majitelům, koupila jej od nich rodina Kvapilova, která měla v úmyslu jej opravit a dále provozovat. Statika domu se nicméně ukázala natolik špatná, že bylo nutné celou stavbu strhnout a postavit novou; ta se veřejnosti otevřela v červnu letošního roku.

Od 1. září mají Tověřskou rychtu v nájmu manželé Tereza a Roman Mňačkovi ze Svatého Kopečka, kteří zde poprvé za mnoho dekád začali hostům nabízet teplou kuchyni. Dobře si uvědomují, že provozovat restaurační služby na vesnici není v dnešní době jednoduchá záležitost, a tak se snaží svým zákazníkům vycházet vstříc nejen domácími gastronomiemi a slušnými cenami, ale také různými speciálními víkendovými nabídkami a programy. Téměř každý den zde probíhají večerní sportovní projekce, k dispozici je i kulečnický stůl nebo dětský koutek. Otevřeno je denně od 11 do 22 hodin, vedle standardního jídelního lístku je v pracovní dny možno vybírat i ze tří jídel denního menu. Aktuální nabídky a další užitečné informace jsou dostupné na webové stránce Tověřské rychty nebo na facebooku.

Když jsme se před dvěma lety v obecním dotazníku ptali, co lidem v obci nejvíce chybí, většina respondentů uvedla právě restauraci. Pokud k nim patříte i vy, neváhejte a nově otevřenou Tověřskou rychtu zajděte prověřit. I na vaší přízni možná bude záviset, jestli se jí v naší malé obci bude dařit.

